

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr.

Fylke: Buskerud

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Tjristrand

Emne:

Bygdelag:

Oppskr. av:

Hans Johnsen

Gard:

(adresse):

G.nr. 72. Br.nr. 26.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

Ja

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Jeg bor på Tjristrand er småbruker og er 72 år

SVAR

Det må siges det er om kveist de
 samme ^{måter} på mindre gårder eller
 husmannsplasser og på store gårder
 med den forskjell at på de mindre
 bruk må de i almindelighet klare
 sig med den hjelp de har. De som
 ikke sier hest og kjøredoring må tenke
 og dette sker som oftest ved byllarbeide

Det er om lag 80 år siden man her
 høiet fra stols og utklasser.
 Det er transportredskap som er
 brukt mye her og som ennå
 brukes hvor der ikke er hest er
 "høibæren". På denne kunne f. eks.
 mann og kone når de var
 nogenlunde sprøke bære $\frac{1}{2}$ skip.
 180 kg) tørt høi. Over toppen på
 høibæren slykkes gjerne en tømme.
 Nå bare høi i forsvolk brukes
 neppe nu, men i tau bæres mye
 høi på de mindre steder. Når en
 høibør skal lages rikki bruker
 man å gjøre "kjemmer" med
 riva og disse legges omhyggelig

2
i tauen. Når børen er innsnåret
tar bæreren tauen over skuldren
midens en annen står bak og
løfter i så bæreren får den godt
op på ryggen.

Arbeidet var alltid fordelt
slik at alle som skulle slås
med Gå var kammarsarbeide
Siden hjalp de hverandre så
godt de kunne.

Så snart barna kunne gjøre
nykke for sig fikk de være
med. Da fikk småguller
høre til å lære å bruke Gåen
og smygjenka riva.

Heis, rodde, roddesekk til
å frakte høi i Kyrrer ikke her.
Heller ikke Løipesheng.

Derimot blir dragkyrrer brukt
mye på mindre bruk og på
denne kan man dra nok så
store lass når man har en
til å skure på bak og det ikke
er for meget motbakke.

3. All høi fra utslåttene
blev kjørt hjem på vinterføre

4. @ gammel tid for om lag 90
år siden kjørt man høi på
treskonningsleder på de store
gårder. Disse var omkr. 1. omkr.
bred så de ikke skulle velle
så lett. Lengden var ca 3 omkr.
Disse bruktes både til horn og høi

og høikjøring. Disse sledene
skodde man med rogn eller
ask og skulle ha glidd nokså
lett på tør grasmark. Man hadde
alltid 2 hester ~~for~~ som dro i
skokler for disse sledene.

Når man kjørte innover Løvegubbes
stad gjerne blå tåge efter miene
av den store friksjon. Men
man hadde alltid en vandbasse
slående for å skvise på.

Grindene på sledene kaldtes
„hekker, som bestod av 1 mbr.

trøie seige grankjepper som
var boret ind i Over og underarm

Regel forbud mot at kjøre
med hyl eller meier kjendte
man ikke. Skulle man over
naboens eiendom f. eks. var
dette en herderunnet rett som
ikke var til å komme forbi.

For om lag 70 år siden
kom hjulsledene. Disse hadde
flere fordeler fremfor de stive
treskonningsledene. Forann var
en kort treslede som også bruktes
å skoes. På denne lå en svingskive
med jernball som gikk op i
høikammen. så hjulsleden kunne
svinges rundt. Bak lå hjulakslen
så tyggen lå for det meste på
denne. De samme slags hekker
brukes også på disse. Du kunne
kjøre større lass en før. Disse

4
Hjulslidene kan endnu være
i brug på enkelte steder.

I almindelighed regnet man
2 skip. (320 kg) på lasset og i
byrder 12.

Skammen som stod i lasset
hadde tømme-løkker i armestruken
hvor tok i mos høier ta dette
tilrette i sleden og trækker det
ned. Lasset måtte altid være
høiere, bakk en foran. I den
gamle trestokningstia hadde
man ikke høigaffer, men de
brukke noe de kaldte "klupha"
som var laget av bjørk og hadde
langt skaft. Denne slakk man
ned i høihaugen medens en annen
var rask til å stå opunder med
ruehodet. Noen regel for det
allersiste lasset skulle være større
eller mindre en de övriga kjennes
ikke til her.

All måtte skrapes ^{noie}
med. Til å "ta etter" ^(nåe med) blev det
alltid utsatt et raskt og kjapt
kvinnfolk. Denne gikk gjerne
under navnet "fenamari"
Hun måtte skrape med alb
som het høi og huske på
at "Vindren var lang og målene
mange".

Står høilasset skulle "benne"
gjødes ^{bukes} en krum bjørkeskang
med en tynn jerngelling med

Krokk i. Denne kaldes bennekrokk
 Noe bestemte forhold mellem
 høistakken og lasset og mellem
 Sommerlass og Vinterlass kjennes
 ikke, undtagen den forskjell at
 et Vinterlass er endel større end
 Sommerlass.

5. Fellesløst har ikke forekommet
 her da sløts og uslätter lå
 spredt så enhver måtte sørge for
 sit. Høiet blev alltid kjørt hjem
 på Vinterføre når det var mest
 høvelig foreforholdene.
6. De som ikke hadde hus måtte
 som før nevnt også her leie en,
 eller de måtte ty til skikjelken
 Denne blev i gammel tid brukt
 meget til høitransport fra sløts
 og uslätter. På skikjelken
 bruktes lette hekker. I skidel
 for kjepper i hekkene brukte man
 gjerne Vidjer. På disse skik-
 jelken drag man store høilass
 når en halvoksen godt kunne
 skruke på bak og holde i seg
 utfor bakke.

Ja dette var noe fra gammel tid.
 Nu er som sagt sløts og uslätter
 for lengst nedlagt og tilvokset
 med skog. Men de gamle
 forholdene ofte hvordan de blev
 og bruket den tid høiet måtte
 fraktes heim fra sløts og uslätter.

Tillegg, brev fra 14/12-46: Disse besvarelser skal være i hel overenstemmelse med hvad de gamle fortalte.

Nu er det jo andre forhold en det var dengang. Nu er det moderne firhjulsvogner mest overalt.

For de som bor på mindre bruk er det ikke lenger so almindelig og dra og sløpe som før. De fleste får nu kjørt ind høiet sit.

Til Første Ethnologisk granskning ⁴⁰
Oslo

Sender hermed endel besvarelser
på Deres spørsmål ang. høitransport.
Disse besvarelser skal være i hel
overensstemmelse med hvad de
gamle fortæller.

Au er det jo andre forhold end det
var dengang. Au er det moderne
firehjulsvogner mest overalt.

For de som bor på mindre bruk
er det ikke længre så almindelig
og dra og slæpe som før. De fleste
får nu kjøbt ind høiet sil.

Så får jeg få ønske Dere som syler
med Ethnologisk granskning en god
Jule og et godt nytår

Arvid Rygh
Hans Johansen

Tyristrand 14/12-46